СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIV. Ч. 153. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, середа, 7-го серпня 1946. No. 153. NEW YORK and JERSEY CITY, Wednesday, August 7, 1946. VOL. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

КОНТРОЛЯ МАЄТКУ Й ДІЛОВОДСТВА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Вибрані на 21. Конвенції У. Н. Союзу в Питсбурґу головні контрольори цеї організації зїхалися в понеділок 5 серпня до праці до домівки У. Н. Союзу в Джерзі Ситі. У склад контролі входять: Володимир Гірняк, Іван Іванчук, Дмитро Капітула, д-р Амврозій Кібзей, інж. Степан Куропась. Після прибуття Головна Контрольна Комісія уконституувалася в такий спосіб: Д. Капітула, предс.; В. Гірняк, заст. предс.; д-р А. Кібзей, секр., а І. Іванчук і С. Куропась, члени.

ВІЙСЬКО СТРИМУЄ ПІКЕТІВ У СТЕЙТІ ІНДІЯНА.

Ґубернатор стейту Індіяна Ралф Ф. Ґейтс вислав 200 членів стейтової Краєвої Ґвардії, щоб вони стримали пікетчиків, які недопускали до праці нестрайкуючих робітників у місцевости Конерсвил. Пікетчики належать до юнії Конґресу Промислових Орґанізації — СІО. Вони стали лінією перед брамами підприємства Рекс Манюфактюринґ Компані, яке виробляє холодільні Філко. Крім членів Краєвої Ґвардії явилися ще на місци 130 полисменів і вони спільно стримали пікету та перепустили до праці 350 робітників, які не хочуть страйкувати. Серед боротьби, яка вивязалася, поліція арештувала 20 пікетчиків. Пікета перед тим окружила два підприємства, де вибух страйк, а це Рекс і Америкен Сентрал Манюфактюринґ Компані. На поміч пікеті прибули інші робітники і разом створили громаду з кількох тисяч людей. У фабриках працює 41,000 робітників, отже заворушення прибрало більші розміри. Усіх арештованих пікетчиків є досі 32. Фабрики Рекса замкнені вже два тижні внаслідок страйку. Юнія домагається признання колективних переговорів через окремого агента, а підприємство не хоче згодитися бо має контракт з іншою юнією, приналежною до Американської Федерації Праці.

ВІДКЛАДАЮТЬ ФЕДЕРАЛЬНІ РОБОТИ ВАРТОСТИ 700 МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ.

Директор Реконверзії, Джан Р. Стілмен, зарядив мораторію на 56 днів у виконанню програми будови, плянованої федеральним урядом, вартости 700 міліонів долярів. Стілмен каже, що він приноровляється в цій справі до бажання президента Трумана, який візвав всі федеральні департаменти, щоб вони стрималися з неконечними видатками на якийсь час і не допустили до інфляції. Інфляція може повстати тоді, коли нагло появиться в обігу велика кількість гроша. Щоб до цього не допустити, треба завести часову ощадність, як це дораджують економісти.

АТОМОВА БОМБА — ЦЕ ВОЄННЕ ТРІЙЛО.

Таку думку висловив адмірал В. Г. П. Бленді, який керував підготовою і вибухом атомової бомби коло Бікіні в дні 25 липня. Щойно 11 днів після вибуху бомби під водою затонув сухий док, що був приміщений коло острова Бікіні. Очевидно він був ушкоджений вчасі вибуху бомби, одначе до нього боялися зблизитись тому, що з нього слідно було сильну радіо-активність. Також інші кораблі, які були уставлені в околиці підводного вибуху, виказують таку радіо-активність, що адмірал Бланді сказав, що „атомова бомба це воєнне трійло". Проте, на думку адмірала, скинення атомових бомб на Гірошіму й Наґасакі перед роком в Японії не можна вважати за воєнну отрую. Радіо-активність на Бікіні більша ніж після вибуху в Японії тому, що морська вода коло Бікіні пересичена радіовими промінями. Багато води наллялося на кораблі і тепер з них йдуть смертоносні радіо-проміні.

МАҐІК ОБКРАДАВ КАСИ СВОЄЮ МАҐІКОЮ.

Професійний маґік, що показував штуки з картами перед фільмовими артистами в Галивуд, щоб їх приготовити до їх роль, так перейнявся своєю маґікою, що почав ограблювати огнетривалі каси. Цим маґіком є Кенет Скат, письменник, і актор у вільних хвилинах. Він навіть виступав у кількох фільмах в ролі маґіка, де написувався своєю зручністю в картах. Коли привчився штуки отвирання огнетривалих кас, він використував цю зручність на ограблювання кас в різних містах південної Каліфорнії. Разом він награбив 60,000 долярів, як самий признався зом він награбив $60,000, як самий признався.

ПІДВИШКИ ЦІН НА БАВОВНЯНІ ВИРОБИ.

Бюро Адміністрації Цін згодилося на пропозицію вовняних фабрикантів, щоб ціну їх виробів підвищити від 6 до 17 відсотків. Найнижча підвишка, бо лише на 6 до 8 відсотків, прийде на сорочки й на бавовняні полотна, а вища підвишка прийде на настільники і інші делікатні вироби. З такої підвишки дістануть підприємці $500,000,000 приходу річно.

Американські маринарі залишаться надальше в Китаю

Уряд Злучених Держав не має наміру відкликати маринарів, які тепер розміщені в Китаю, як це оприлюднює департамент стейту. Цю оповістку оголошує уряд тому, що в пресі появилися поголоски, начеб аериканські маринарі мали вибратися з Китаю. Уряд не лише заперечує ці поголоски, але ще стверджує, що не має зовсім наміру забрати американські війська з цього терену, доки не буде зміни в політиці Америки супроти Китаю.

Поголоски повстали внаслідок опінії двох сенаторів, що положення в Китаю є безнадійне. Цими сенаторами є Елендер і Батлер, які разом з деякими членами палати обїздили світ і приглядалися недомаганням у різних державах.

НОВІ ПОТРЯСЕННЯ В ОКОЛИЦІ КАРІБСЬКОГО МОРЯ.

З Домініканської республики, положеної на островах Карібського моря, Санто Домінго, сповіщають, що там далися чути дальші потрясення землі після перших потрясень у неділю. Досі звідомляють про два випадки смерти внаслідок землетрусу і виливу морської води. З цього, що в містах є мало шкоди після землетрусу, здогадуються, що головна сила потрясення була десь в найбільшій глибині Атлянтійського океану, мабуть 50 миль на північний схід від Санто Домінго. Найбільше шкоди спричинив землетрус в місті Сантяго, де завалилися доми й церкви. Подробиць ще досі нема.

Два табори на Мировій Конференції; Молотов втратив нерви

На засіданні Комітету правил Мирової Конференції в Парижі дня 5. серпня, ціла конференція поділилася на два бльоки: Советська Росія та її сателіти по одному боці, а західні держави з Америкою та Великою Британією на чолі, по другому. Найбільші розбіжності думок та найзапекліше їх обстоювання поодинокими партіями, виявилось досі на тему вирішування справ конференції: звичайною більшістю голосів, чого домагаються малі західні держави, та обстоювана Советами пропозиція більшості двох третіх голосів. Велика Британія, піддержана Злученими Державами, запропонувала компромісову розвязку, іменно, щоби внесення вирішувати або звичайною більшістю голосів, або більшістю двох третіх, але щоби в обидвох випадках справи автоматично переходили до обмірковання Радою Міністрів Чотирьох Потуг. У відповідь на цю пропозицію виступив з промовою советський міністер В. Молотов, що в найгострішій досі формі критикував політику західних держав взагалі, а Америки зокрема, закидаючи їм, що на конференції вони контролюють 13 голосів і тому хотілиб добитися вирішування справ загальною більшістю, бо до більшості двох третіх їм бракує одного голосу. Молотов заявив, що „ґра з голосами" може підкопати повагу конференції та довести до „катастрофальних наслідків". Він обвинувачував Анґлію і Америку в творенні анґльо-саського бльоку, який хоче заволодіти світом, а американського секретаря стейту ще особисто за неконсеквентність в поступуванні та за зривання своїх власних рішень в Раді Чотирьох і за явне становище проти Советів. При цьому дійшло теж до натяків та викидів на тему поведінки підчас війни. Молотову відповідав британський представник Гектор Мекніл, збиваючи його закиди та видвигаючи свої обвинувачення. Навязуючи до натяку Молотова, що деякі країни були жертвою аґресії та понесли більші жертви у війні, як анґльо-саси, Мекніл заявив, що був час, коли Велика Британія стояла у війні сама одна та відчувала на собі цілий тягар ворожої зброї а „деякі країни" теж приступили до війни самі, не дожидаючи аж на них нападе ворог.

МІЖНАРОДНЯ ЦЕРКОВНА КОНФЕРЕНЦІЯ В ЛОНДОНІ.

В Лондоні відбуваються наради міжнародної церковної конференції, темою яких є заходи, що їх повинна поробити церква для відповідного впливу на полагоджування світових політичних справ. В конференції беруть участь визначні церковні діячі Америки, Анґлії та европейських країн.

ЖИДИ ПРОТИ БРИТАНСЬКОГО ПЛЯНУ ЩОДО ПАЛЕСТИНИ.

Після недавного ствердження ґенерального секретара Арабської Ліґи, що араби не бажають собі брати участь в пропонованій конференції в справі Палестини разом з жидами і на базі пропозицій мішаної Американсько-Британської Комісії, тепер проти цеї конференції заявились теж жиди. Екзекутива Жидівської Аґенції приняла резолюцію, в якій сказано, що „британську пропозицію, базовану на звідомленні Комітету Шістьох та проголошену в британському парляменті Гербертом Морісоном, не можна приняти за базу дискусії" в Палестинській справі.

ДАЛЬШІ БОМБОВІ ЗАМАХИ ТЕРОРИСТІВ.

З Бейруту, Ливан, повідомляють, що в ночі проти 5. серпня експльодували рівночасно дві часові бомби, підложені в будинках американського посольства та британського консуляту, заподіявши великі пошкодження. Бомби були німецького виробу і підозрівається, що їх підложили жидівські, або арабські терористи на знак протесту щодо вирішення Палестинської справи. Поліція переводить доходження, а всі закордонні представництва віддано під окрему охорону.

ВАЛКА ВЕРТАЄТЬСЯ ДО РІДНОГО КРАЮ.—Після цього, як конференція Чотирьох Потуг в Парижі вирішила, щоб півострів Істрія, знаний як провінція Венеція Джулія, був повернений до Югославії, біля 130 італійських родин покинули цю провінцію, щоб забратися до італіської батьківщини. Тут видно, як дільниця при корабельних доках у Трієсті переповнена домашніми предметами. Зліва видно, як торговець вином приготовляється забрати з собою порожні бочки.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ В ОБОРОНІ ІНТЕРЕСІВ ПІВДЕННО-АМЕРИКАНСЬКИХ КРАЇН

Злучені Держави на Паризькій Мировій Конференції поробили — як повідомляють з Парижа — всі можливі і назагал успішні заходи, щоби в проектах мирових договорів оборонити економічні інтереси південно-американських країн. Це відноситься насамперед до Італії, де південно-американські країни були понесли більші економічні втрати, після того, як солідаризуючись зі Злученими Державами зірвали з нею дипльоматичні відносини. Злучені Держави подбали, щоби ці країни дістали рекомпензату своїх втрат, навіть якщо вони не брали активної участи у війні. Цим намаганням Злучених Держав довго протиставлялася Советська Росія, не признаючи їм права заступати інтереси південно-американських країн.

ЧЕСЬКО-МАДЯРСЬКІ СПРАВИ НА МИРОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ.

З Парижа повідомляють, що чеська делеґація на Мировій Конференції буде домагатися, щоби в проєкт мирового договору з Мадярщиною влучити теж справу переселення 200,000 мадярів з Чехословаччини в заміну за переселення такої самої кількости словаків з Мадярщини. Кількість мадярів в Чехословаччині обчислюється ще на 600,000, але багато з них відмовляються від повороту на Мадярщину. Після переведення переселення Чехословаччина відмовляється гарантувати права національних меншин і кожний громадянин Словаччини буде називатися словаком, хоч би він був іншого походження та говорив іншою мовою.

СТАНОВИЩЕ КИТАЮ І НОРВЕҐІЇ.

На Мировій Конференції в Парижі Китай ще не зайняв ясного становища в одному з двох таборів, західному, чи советському. Загально вважається, що Китай хоче взяти участь в полагоджуванні справи Японії і від того теж у деякій мірі залежатиме його становище на Мировій Конференції в Парижі. „Чи ми будемо голосувати за, чи проти Росії, це залежить від самої справи", заявив китайський представник. Щодо форми вирішування справ, то Китай, подібно як і Норвеґія, калькулюють, що вирішування проблєм більшістю двох третіх голосів їм віддалоб рішаючий голос, без якого ані західні держави, ані Совети зі своїми сателітами не моглиб добитися потрібної більшости. Норвежський делеґат зі свого боку заявив, що поголоски, мовляв Норвеґія піддержуватиме Росію, є безпідставні, що теж норвежська делеґація доказала, голосуючи в Комітеті правил за британською пропозицією.

МОСКОВСЬКІ ТВЕРДЖЕННЯ — „АБСОЛЮТНИЙ НОНСЕНС".

Сильна реакція Советської Росії проти децизії британського уряду прийняти американський плян щодо господарської злуки двох окупованих зон Німеччини, викликала більше зацікавлення в лондонських політичних кругах. Речник міністерства закордонних справ Великої Британії заявив, що советські обвинувачення та твердження, що ця децизія британського уряду являється „новим доказом тайного британсько-американського порозуміння" щодо Німеччини, це „абсолютний нонсенс". Причини британської децизії прийняти американський плян є цілком ясні, говориться в Лондоні, натомісць булоб інтересно довідатися про справжні причини советського виступу проти Великої Британії.

ЗДОГАДНИЙ СХІДНИЙ КОРДОН НІМЕЧЧИНИ.

Американська преса в кореспонденції з Берліна приносить деякі інтересні міркування „в колах Демократичної партії країни" на тему можливостей встановлення нового німецько-польського кордону, на який моглиб погодитися обидві сторони. Новий кордон мав би зачинатися від Кольберґу на Поморю, приблизно 80 повітряних миль на північний схід від Штетіна, залишаючи це місто по німецькому боці. Дальше кордон ішов би через Белґард до Шнайдеміль та по лінії старого кордону до Шляви, Глоґав, по лінії Одри між Бріґ і Опельн та по лінії Найси до чеського кордону.

ФРАНЦІЯ ОБСТОЮЄ СВОЇ ДОМАГАННЯ ДО РУРЩИНИ.

З французького міністерства закордонних справ офіціяльно заперечили пололоски про зміну французької політики щодо Рурщини. Франція дальше обстоюватиме домагання інтернаціоналізації цеї території з режімом окремим від будьякої центральної адміністрації Німеччини.

ГОЛЯНДСЬКО-ЮГОСЛАВСЬКИЙ ДОГОВІР.

Між Голяндією та Югославією заключено однорічний господарський договір, який промовчує дальшу виплату передвоєнного боргу Югославії.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc.,

at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18. N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодинoке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число в суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЦЕРКВА І МИР

В місті Кембрідж, в Англії, відбуваються наради представників протестантських церков з різних держав, на яких дебатують теж і про „моральні та духові сили світа", що не зважаючи на зменшення їхніх впливів, таки моглиб ще заважити на світовому замиренню. Найбільшою такою моральною силою вважають ці представники в першу чергу — Церкву, або точніше: Християнські Церкви. Якщоб ці Церкви, кажеться у заявах, могли поставити один фронт і виставйти спільно одні й ті самі засади, що їх малиб придержуватись миротворці, то таким чином можна би дати світови справедливіший і тривкіший мир, а народам надію на краще й вільніше життя.

Під тими „Церквами", що малиб ось так спільно виступати, треба розуміти Католицьку Церкву і Протестантські Церкви. Ці останні застановлялись над проблємою спільного виступу в таких краях: Злучені Держави. Анґлія, Шотляндія, Канада, Австралія, Нова Зеляндія, Данія і Нідерлянди. Проблєму порозуміння з Ватиканом у цій справі представила їм Світова Рада Церков. Відповіди, які надійшли і які опубліковано в загальній формі, є цього роду, що Протестантські Церкви в згаданих краях є за це, щоби порозумітись з Католицькою Церквою в справі „християнської мирової плятформи". Не іде так про один спільний виступ, бо до цього не так легко довести, але головно про те, щоб усі Християнські Церкви виставили одні й ті самі засади, якими повинні би керуватись ці, що мають тепер розмежовувати держави, накладати тягарі на переможених, чи давати народам свободу і новий лад.

Справа, про яку згадуємо, є великої ваги, може навіть й історичної, коли іде про відношення між Християнськими Церквами, зокрема між Протестантськими Церквами і Католицькою Церквою. Що з цього вийде, не знаємо. Зате можна сміло твердити, що спільний виступ Християнських Церков у справі світового замирення, мав би цілком певно величезний моральний вплив, з яким мусів би рахуватись кожний державний муж, кожний уряд у світі. Можна сказати, що християнський світ навіть жде такого виступу. Вчасі війни постійно голошено, що боремось за охорону християнської цивілізації. Колиж у війні, як кажеться, перемогла християнська цивілізація, то в мірі повинні перемогти християнські засади, себто повинна перемогти християнська мораль. Цеї моралі треба нині більше ніж колинебудь передше. Щодо цього немає двох думок у цих, що хотілиб бачити новий світ без диктатур, тоталітаризмів і терору. Про цю мораль уже говорили проводи Християнських Церков, але якщоб ще спільно заговорили, то цей голос був би далеко сильніший. Очевидно, що Російська Православна Церква, що слухає Сталіна, тут у рахубу не входить.

Людина—одиниця і людина—маса

З нагоди різних стріч західньо-европейських державників із східньо-европейськими виявляється щораз докладніше різниця в способі думання одних і других. Найбільше нагоди до пізнання цих різниць дали наради міністрів закордонних справ великих потуг. Як у початках непорозумінь на політичних нарадах широкий світ думав, що причиною цих непорозумінь є бажання великих держав опанувати світ, так з бігом часу виявилося, що не це є основою непорозумінь, а що інше. Спостерегачі-мислителі прийшли до виновку, що між обома групами держав, тобто між східніми й західними, є просто непоборимі перепони в так званій ментальности, тобто умовім наставленні її провідників. А тому, що провідники є лише представниками широких кол громадянства чи народу, то по їх вдачі судять теж і вдачу їхніх суспільностей.

Про це заговорив бувший президент Франції Шарль де Ґоль у передодні відкриття Паризької конференції, покликуючися на писання французького фільософа - політика, Олексія Токвіля. Він перед більше ніж сто роками передбачив провідну ролю Америки в світі. На диво, Токвіль тоді передбачив майбутній спір Америки з Росією і подав такі причини цього спору:

„Два великі народи, вийшовши з різних точок, йдуть вперед... в таких перегонах, що їх кінця не можна побачити оком. Щоб осягнути свою ціль, Америка спирається на силу й мозок поодиноких людей; Росія зосереджує в одних руках силу цілої суспільности. Америка вважає свободу за головний засіб діяльности, а Росія невільництво. Точки, з яких вони виходять, є різні, їх стежки є теж різнородні. Одначе кожна з цих країн має, як здається, покликання від Божого провидіння тримати колись у своїх руках долю половини світа".

Теперішнє положення світових справ вказує на можливість цього, що сказав перед сто роками Токвіль. Який буде вислід конкуренції двох потуг, Америки й Росії, це не є ціллю оцих заміток, на які звернув увагу де Ґоль. Зате важною є характеристика народів обох країн, представлена Токвілем і з неї можна прийти до якогось висновку. Америка — це країна свобідних людей, які розвивають свою силу для свого особистого щастя. „Бо країна вольних є батьківщиною відважних" — сказано в Американськім Національнім Гимні. Советська Росія, тобто большевицька Росія в самих початках свого політичного життя поставила за ціль своїх посягань розвинути людину - масу. Отже не давали людині самій нагоди подбати про своє особисте щастя, але створили з загалу людей масу і керували цею масою по диктаторськи, ніби то для щастя людини-маси. У практиці вийшло таке, що американець, як людина, думає і працює як вольний чоловік, а советський чоловік попав під ярмо свого володаря, який забув за щастя маси, а думає про панування над світом. Оце ці суперечні ментальности західних і східніх політиків, які не дають світові зійтися разом у пошукуванні спільного шляху до щастя людства.

Микола Чубатий.

Чистка в Советах

II.

Чистки в комуністичній партії та в установах Советів відбуваються нерідко теж справді для заведення ладу й для усунення надужить та хуліґанства, як кажуть в Советах. Одначе всі політичні чистки там підтягають також під чистки з хуліґанів та злочинців, бо в той спосіб найлекше обдурити народ та поширити думку, що при черговій чистці не йде про особисту шкуру панів, з Кремля, тільки про добро народу, якиӣ Політбюро зі Сталіном у проводі мусить боронити перед „хуліґанами та злочинцями".

В Советах витворилася вже ціла технічна чистка. Проти людей, яких хочуть прочистити, зачинається критика казьонної преси, бо відомо іншої там немає. Людина боронитися не всилі, бо немає як. Ніякий часопис виправдання не помістить. Потім підбехтана та ворожо настроєна пресою маса стає безвольним знаряддям в руках висланників режіму, які атакують намічені жертви на публичних зборах, щоб маса сама стала горлати: „Распни його! Раз кликнуть: „распни його!", так НКВД-исти арештують, бо це „воля народу". Може відбутись по цім процес, а може й не бути. Людина буде на віки зліквідована, коли це майбутній лідер проти кремлівської кліки. Колиж це звичайний раб Божий, то його викидають з посади чи засилають в Азію на прохолодження.

Прочищені можуть бути винні чи невинні — це неважне. Важне тільки, щоби Кремль осягнув свою ціль. Не йде про справедливість, бож відомо, що в Советах принята така етика, що всякі середники боротьби добрі, коли вони ведуть до наміченої цілі.

Недавно донесла советська преса, а передала це також світова преса, про чистку директорів советських фабрик, начальників торговельних відділів тощо за це, що виказували продукцію вищу ніж вона в дійсности була, себто, що хтось по дорозі крав чи матеріяли чи вже випродукувані товари. Заповіли вже теж чистку комуністичної партії, яка вчасі війни подвоїла своє членство, бо до партії приймали мало не кожного, щоби наче побільшити солідарність всего громадянства з пануючою кастою комуністів.

На ділі йде тепер про це, що в Советах, хоч війну виграли, то все таки панує нужда. Совети звернули свою всю увагу на зброєння та нічого не продукують для населення, яке ходить голе й босе. Міліони робітництва та селянства в салдатських одностроях виділи як живуть люди в капіталістичних державах, навіть у таких нужденних державах як Польща чи Румунія, не говорячи вже про такі держави як Чехословаччина чи Німеччина.

Американські вояки прямо гумористичні речі оповідають, з яким то завзяттям кожен советський салдат старався скуповувати за великі гроші, річи, яких в Америці подостатком та які коштують тут кілька центів.

Про побут советських жовнірів в Угорщині чи Чехії вже ходять цілі анекдоти. Помешкання простих робітників брали вони за апартаменти буржуїв, багатіїв. Таке інше життя в світі виділи вже міліони, й то не міліони невідомих людей, яких можна без заікнення обчернити клеймом саботажників та проти-революціонерів. Таке інше життя робітника виділи люди заслужені для оборони „родіни", з відзнаками Суворова та іншими военними відзнаками на грудях. З них усіх зробити проти-революціоністів, отже годі, треба шукати іншої розвязки.

Таку орзвязку найшли скоро на Кремлі. Винні „хуліґани та злодії" — директори фабрик, начальники торговельних відділів. Винні їх помічники, що повтискалися в ряди партії в часі війни. Вони крадуть, а народ бідує. Високий Кремль зарядив робити для людей міліони пар черевик, а їх нема. Вони не виробили. Зарядив Кремль шити міліони сорочок для народу, а ці жуліки того не виконали. Ось де вороги народу!

Ворогом народу не є Сталін, ані його апостоли з Політбюра. Не вони винні своєю авантурничою міжнародною політикою, що Совети постійно є узброєним табором, місто стати мирною країною. Народ хоче мира, свободи та спокою а Сталін та Політбюро хочуть завойовання цілого світа для комунізму. Очевидно, що своїми завойовницькими плянами Сталін та його Політбюро не переконають людей, що для такої цілі треба нової пятилітної посвяти — ходити без черевик та без сорочок.

Таку посвяту можна було витиснути з народу ще вчасі війни, коли кожен видів, що на їх села, на їх доми, на їх країну наступає лютий ворог, що руйнує все огнем та мечем. Одначе тої посвяти не можна витиснути з народу вчасі нової пятирічки тому тільки, щоб помагати китайським комуністам боротися з національним урядом Китаю, чи взагалі помагати комуністичним партіям по різних країнах світа. Годі наклонити народ до самопожертвування впродовж нових пять літ на це тільки, щоби конечно завести комуністичний лад в Австрії, Німеччині чи Франції. По тім усім, що видів в тих країнах советський громадянин, та по тім усім, коли він пізнав, як там за капіталістичної системи жив робітник.

Одним словом, Кремлеви треба жертв, треба жертвенних козлів, яких можна би стратити та вину за все на них скинути. Дивіться — „немов каже Кремль — добрий батюшка Сталін казав для народу продукувати, а вони, ці директори фабрик, ці їх помічники, ця зграя ново-спечених комуністів винна. Треба їх прочистити, треба народ боронити перед ними!"

Народ, накручений пресою, хвалить Сталіна, хвалить Політбюро за його печаливість для народу та за його ревність у винищуванню шкідників та ворогів народу.

Немає сумніву, що напняте міжнародне положення та можливість конфлікту з демократичними державами наказує Сталінови дбати про прихильну публичну опінію советських мас. Отже треба когось жертвувати, щоб советські маси мати за собою та кинути їх знову міліонами гинути за Сталіна та за кліку з Політбюра.

Є українська пословиця: „До часу збанок воду носить". Таке саме можна сказати й про теперішну диктаторську кліку на Кремлі. Може Кремль і здає собі справу з того, що в безконечність обдурювати советські маси неможливо. Сталін та його диктаторська кліка може й видить перед собою марево нового Норимберського Процесу зі Сталіном та клікою з Політбюра як обвинуваченими за кріваві їх вчинки, доконувані над людством, всупереч всякого права краєвого та міжнародного. Тому розпочали в Советах нову чистку.

Кожна чистка в Советах все віщувала, що в советськім синедріоні щось псується, що назріває якась опозиція проти існуючого режіму, яку треба в час твердою рукою зліквідувати. Чи удасться це большевикам зробити й тепер це так само успішно як попередно? Чи може приходить уже час, що вухо збанка може вірватися і цілий збанок розлетиться в кусні? Може зближається час, коли вже й кріваві диктаторській кліці на Кремлі приходить кінець. Свіже повітря, що через провалені мури советського царства вчасі війни дістанеться в Советську гюрму зі світа демократії, може бути вбийчим для їх диктаторів, а відсвіжуючим для советських мас. Маси з советського царства мабуть вже пробуджуються з омани советського раю та позбуваються страху, викликуваного постійним терором.

Кремлівська кліка старається це ратуватись старими методами; та чи вратується? Чи й для них не приходить вже той час, що вони мають звільнити поважну частину земного ґльобу зі своєї диктатури, щоб дати змогу впорядкувати світ на нових, кращих засадах — свободи та права простої людини в світі політичної та економічної демократії.

Світового розміру авантуру Ґітлера та советсько-німецьку війну часто люблять писці порівнувати з епохою Наполеона та його невдачною виправою на Москву. Наполеон заломився, а маса темного російського досі закріпощеного воячтва, залляла Середню та Західну Европу. А який був наслідок того для царської Росії? — Царські вояки, царські старшини побачили в Европі новий світ та принесли нові свободолюбні ідеї до Росії, що запліднили духовість росіян та Росію поневолених народів. Цей побут росіян в Европі дав почин до свободолюбного руху в Росії, до повстання Декабристів. (1825) та до відродження поневолених Росією народів. Таж й початки українського національного відродження мають джерело саме у зустрічі декого із українців зі свободолюбною Европою.

Від тої зустрічі царських підданих зачався приготовляти початок кінця царату. Вимагало то ще десяток літ. Одначе ми нині живемо у віці електрики та атомічної сили, тому той процес кінця червоного царату над частиною земного ґльобу може прийти в дуже прискореній скорости. Вірмо, що ще за нашої памяти.

(Кінець).

Деректор фільмового підприємства написав книжку з такою присвятою: „Присвячую моїй жінці, бо без її відсутности оця книжка не моглаб була появитися".

Запах квітів не летить проти вітру. А сила добрих людей іде навіть проти вітру. Добра людина наповнює кожне місце.

ОЛ. ЛУГОВИЙ — Права автора застерігається.

БУРЕВІЙ

Повість з часів Революції в Росії і Східній Україні в 3-х частинах.

(Другий том трильоґії „ОГНЕМ І КРОВЮ").

ПЕРША ЧАСТИНА

23)

— Доки військо не порозумнішає!

— Казали також, — повідомлює таємничо ще інший,— що військо вже з робітниками. Якийсь ґенерал бунтівниками командує!

— Не буде значить добра, коли ґенерал до бунтівників примазався!

— Смирно! — впала команда Кирпічнікова. Ряд сотенних лав підтягнувся, вирівнявся, поправив на плечах кріси. Лінії довгих штиків заблисли над лавами. З віздових брам надійшло кількох молодших старшин, що кватирували у місті. Оглядалися за вищим начальством і його не бачили.

— Хто наказав збірку? — сердито закричав старший, з відзнаками поручника.

— Виконуємо наказ ґенерала Паволоцького вивести на вулиці полк! — відрапортував Кирпічніков.

— Ґенерала Паволоцького? — поручник перепитав здивовано. — Не чув навіть, про такого ґенерала. Що він, командант столиці?

— Не можу знати!

— Раз видає розпорядження залозі, певно має до того право! — висловив здогад другий старшина, підпоручник.

— Деж ґенерал Паволоцький, де наші старші начальники? — питали нічого не підозріваючи старшини.

— Ґенерал Паволоцький коло Сенатської площі. А наші панове офіцири відпочивають! — слідувала відповідь. — Можливо в канцелярії є хто!" — —

Старшини спрямувалися до полкової канцелярії на першому поверсі касарні. За ними слідом замкнено двері. На варті зісталася ціла сотня Волинців. Вояцтво врешті порозуміло, що твориться незвичайне щось, виходити не показувало охоти. Але у Кирпічнікова найшлися однодумці між підстаршинами і однорічниками. Хутко між вояками поширилася вістка, що полк іде арештовувати поліцію, щоб вона людей не мучила. На чолі бунтівників, — мовляв, — сам цар. Цар хоче добра людям, але міністри не дозволяють дати волю. Між ґенералами знайшовся один лише, що погодився стати на стороні царя й народу; ось він тепер і розпоряджує в Петрограді! Хто хоче зістати вірним цареві, вояцькій присязі і батьківщині, той мусить іти нищити поліцію.

І Волинський полк слухняно пішов виконувати „царський наказ". Поділився на менші відділи: одні пішли по вулицях, кілька сотень подалося під Петропавловську кріпость. До того відділу прилучилися уже озброєні в кріси робітники. Десятки охочих пішли повідомити про події вояцтво інших полків столичної залоги. Годин через дві по відході з касарні Волинців „бити поліцію" вийшли Ізмайловці, Преображенці й Семеновці, запасні кадри тих полків, далі запасні сотні ґвардійської кінноти й артилерії.

Над вечір, 27 лютого 1917 року прилучився до повставших курінь морської піхоти в команді великого князя Кирила Володимировича[14]). Вел. князь привів свій курінь до Таврійського двірця, мовляв на охорону Державної Думи, удекорував себе величезною червоною биндою. Аж предсідник Державної Думи Михайло Родзянко мусів ревного над міру великого князя осадити. Кирило Володимирович пішов до Родзянка з докладом, що Балтійський флот піддержить Державну Думу в її домаганнях народного представництва і відповідальних перед Державною Думою міністрів. Грубезний Родзянко зо страху трохи не впав: в Думі не мали найменшого поняття, що в місті діється! На доклад великого князя предсідник Думи якось вбрав голову в товісті, наче ватою випхані плечі, й ледви вимовив:

— Ваша імператорська високість! Ваша приявність тут завсім не на місці. Зводьте зняти цю бинду і відведіть свій курінь до касарні. За приставання з бунтівниками його величність, государ імператор, по голові вас не погладить!

Кирило Володимирович слухняно зняв бинду і повів завстиджений свій курінь, симпатій народних так і не здобувши. Але й без його помочі столиця опинилася у владі повставших військ .

Паволоцький зо своїми трьома чотами Волинців не дармував. Поки надійшов з сотнями Кирпічніков доокoличні вулиці запрудило робітництво й населення міста. Переходячі військові відділи і кінних і пішох полків на чолі з молодшими старшинами приєднувалися, на перші слова ґенерала. Без зайвих розмов Паволоцький підпорядкував частини Державній Думі, наказував післати в Таврійський двірець звязкових за директивами, призначував старшин тимчасово керувати відділами. Ніхто не наважувався протиречити. Дивно ставало, що так легко валилася трьохсотлітня імперія, легко переходили на бік народу старшини, які вірою й правдою присягали служити престолові.

Поставлене собі завдання Паволоцький виконав. Не тільки відвернув кровопролиття безборонних, але захитав до основ устроєм двохсотміліонової імперії. Подавити повстання вже не зміг би рішучий і енергійний володар, не такий, по суті добродуший і простоватий, хоча і впертий, цар Микола. Мусить піти на уступки уряд. А там покажеться, до чого імперія докотиться. Тільки щоби не зашвидко.

(Дальше буде).

---

14) Вел. князь Кирило Володимирович нарядився першого дня революції в революційні шати у надії, що все закінчиться палатною революцією, і він „революціонер" буде визнаний царем. Він себе царем таки проголосив, але... у Франції.

Лев Бучак.

Українська повстанча армія (УПА)

До редакції „Свободи" надіслав п. Лев Бучак, що вернув перед кількома місяцями з Европи до Америки, свої спостереження про події на західно-українських землях вчасі останньої війни і по ній. Ці спостереження відносяться головно до совєтського режіму на цих землях та діянь Української Повстанчої Армії. З надісланого нам матеріялу передаємо наступне:

• • •

На вступі цієї статті треба сказати, що це, що я пишу, не пишу як член чи учасник Української Повстанчої Армії, але як той, що жив на Україні від 1930 року до лютого 1946 року. Багато про те чув та дещо бачив. Про Українську Повстанчу Армію за німецької окупації в часописах в Україні не писано нічого, а за большевиків дуже мало, однак наш нарід знав та оповідав багато. Українська повстанча Армія, як кожна жива істота, не прийшла на світ нагло, несподівано в такім стані, в якім вона тепер є.

„Ми зродилися з крови народу,
„Колисала нас грізная тюрма,
„Гартували бої за свободу
„І ненависть до ганьби, до ярма!"

Так співає про себе Українська Повстанча Армія.

Коли не помиляюсь, початок свій УПА має в Українській Військовій Організації (УВО), то знов в Організації Українських Націоналістів (ОУН) ще за Польщі. Відтак вона стала під різними назвами, як „бандерівці", „мельниківці", „бульбівці" (від імени іншого отамана, що прибрав собі прізвище „Тарас Бульба"), аж поки не зросла в одну суцільну повстанчу армію. Перед самим приходом німців до Львова 1941-го року до нашої західної столиці увійшло украніське народне військо. Під його охороною стала проголошеною Самостійна Україна зі Львовом, як столицею, а на ратуші міета Львова по 22-ох роках знава замайоріли жовто-блакитні прапори. Однак по кількох днях німці скасували українську владу, багатьох визначніших українців арештували, замісць українського прапора повісили над Львовом свою свастику, а украніські озброєні відділи пішли в підпілля. Від 1941-го по 1943 рік про ОУН, чи УПА в Галичині не чулося, а чулося все про бульбівців на Волині. Там вони зводили боротьбу з німцями та поляками, насамперед на Волині. Німці ставали в обороні поляків, але це нічого не помагало. Приходили до них на села бульбівці, виповнили раз і другий раз наперед обіцяну кару. Отже поляки вздрівши, що немає ради, залишали одно село по другому а відтак повтікали з міст і опустили в протягу десь півтора року всю Волинь.

Приблизно в той час ще досить сильно, переважно по містах, ґрасувала польська боївка А. К., Сила українців тоді згинула у самому тільки Львові.

В 1944 році поляки стали стрівожені, а всі в Галичині зацікавлені поголоскою, що Українська Повстанча Армія переноситься з Волині на галицький терен. З приходом УПА до Галичини почалася боротьба проти німців та поляків. Від німців УПА звичайно відбирала харчеві магазини, авта, від полонених німців зброю, амуніцію, одяг, — тощо. Німці мстилися за це на українськім навеленню: палили села, розстрілювали людей, — тощо. Поляків УПА карало за вбивства українців, і так, як це вона зробила на Волині, видалювала поляків з Галичини до корінної Польщі.

II.

В 1944 році з окупацією большевиками Львова, громадянство вперше побачило урядовою дорогою назви УПА та УНРА (себто Українська Народна Революційна Армія). Були це плякати, а радше домагання від совєтських військових властей, розліплені на мурах міста Львова та інших міст, щоб Україніська Повстанча Армія та Україніська Народна Революційна Армія перестали провадити боротьбу з радянським військом, щоб верталися домів та взялися до „чесної праці", а тоді їм минуле буде прощене. В тих плякатах було сказано, що в противнім разі могутня червона армія, яка розторощила гітлерівську Німеччину, знищить їх до ноги. Дещо пізніше знову зявлялися подібні ультімати в урядовім большевицькім часописі „Вільна Україна", щоб УПА склала зброю та розійшлось по домах. (Про УНРА вже більше не було згадувано в тих ультиматумах). У відповідь УПА не думала капітулювати, а навпаки, поставила свій ультимат, щоб Совети забралися з занятих ними україніських земель і проче... Тоді большевики повели проти повстанців, а тим самим і проти усього українського населення на Західній Україні сильний наступ: арештовання, розстріли, палення сіл, вивіз на Сибір. Та усе те не відстрашило Україніської Повстанчої Армії. Проти УПА були зорґанізовані большевиками спеціяльні червоні відділи. А до того з цивільного населення, особливо з польських недобитків, большевики створили гурти „істребітелів" (нищителів). З того повставали сутички, а навіть бої з нашими повстанцями.

Одначе у тій нерівній боротьбі УПА не піддалася, її не розбито, а зросла в роках 1944-46 до небувалих досі розмірів. УПА не є регулярна державна армія, а підпольна. Ані противник, ані свої не годні сказати про її дійсний стан.

Приміром, в перших днях, а відтак тижнях, ба місяцями в часі мого увязнення большевиками у Львові 1944 року слідчий судія все давав мені ті самі однозвучні питання:

„Примикалися лі ви до українських націоналістов? Что вам і вашей церкві УПА предлагало делать". Я, правду кажучи, усе йому відповідав, що як евангельський пастор до політичних партій ніколи не належав і не належу. Тай не мені сивоволосому дідові затягатися до якої небудь армії. А також казав, що мені яко служителеві Євангелії Христової належиться ширити між усіма людьми Царство Боже, мир, братерство, а не ненависть та пролиття крови. Вислухав мене тай каже: „Вот, Лев Іванович, ти врьош (брешеш). Ваше твердження, що ви не маєте нічого спільного з українськими націоналістами та УПА не правдиве. Ми знаємо, що усе населення Західної України — це все бандеровци, УПА. Ви всі одним або другим способом працюєте з ними, підтримуєте харчами та й снуєте ті самі мрії в своїх головах, що і вони — Самостійна Україна".

На те я відповів:

„Не хочу заперечувати вам, ґраждані̇н следчий, але зі мною дещо інакшого. Я — американський горожанин і в тутешні політичні справи не мішаюся".

„Ого! заговорив з кпинами слідчий: Знаємо ми, що таке украніський американець. Ми росполагаємо матеріялами. Ви не розкажете нам, чому вас Америка держить тут уже 10 літ. Це не надармо!"

Своїм реченням, що Західна Украніа це одно УПА той слідчий висказав правду. Дійсно тяжко сказати, де починається УПА, а де кінчиться. В тім, можна сказати, лежить її сила... Те саме твердять большевицькі військові „специ" (спеціялісти), котрим доручено вести боротьбу з Українською Повстанчою Армією.

Їдучи в дорозі до Америки, зі Львова через Москву, коло опівночі, коли здавалося, що у ваґоні усі сплять, чую, що червоноармійські офіцири розмовляють з офіцирами з армії, що воює проти Української Повстанчої Армії. До мене доходять уривки розмови:

„Ну вот, что такого, наша красная армія розторощила так сильно зорґанізовану та змоторизовану, вишколену німецьку армію за два роки, а ту банду не може розбити".

„Ну да, відповідає „спец", — поперше, що їх більше ніж горстка людей. Це цілі відділи людей озброєних від ніг до голови. А до того та УПА це щось не до схоплення, вона законспірована, розложена в густих лісах".

„Ну як ті відділи роблять перемарш, як порозумі́ваються?"

(Докінчення буде).

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

НЮАРК, Н ДЖ.

Продовжуймо діло, не зважаючи на москвофільські кирині.

Всі думаючі й чесні українські громадяни в Злучених Державах розуміють і признають, що найважнішими українськими справами, які нині заслуговують на піддержку збоку загалу, це несення помочі тим українцям, що мусіли покинути рідний край. До допомоги треба теж зарахувати добре зорґанізовану інформативну працю для зясування американському світові дійсного положення на українських землях. Це кладе на наше громадянство два великі обовязки: продовжувати допомогову акцію в користь скитальців і давати більшу фінансову піддержку видавничій праці в англійській мові. Треба отже подбати й грішми помогти, щоб вийшло більше таких книжок про український нарід, як ті, що дотепер вийшли заходами Україніського Народного Союзу та, щоб „Український Квартальник", видаваний Конгресовим Комітетом, невдовзі перемінився принаймні в дво-місячник, коли не в місячник. Без постійної праці й жертви неможливо розгорнути більшої допомогової і видавничої акції. Тож подбаймо, щоб у збіркових кампаніях брали участь усі наші орґанізації та, щоб збірки переводити систематично, реґулярно й частіше.

Ми, нюарські українці, повинні якнайскорше приступити до орґанізування кампанії за збірку фондів на спровадження 600 українських сиріт з вропи, до. чого закликає Злучений Український Американський Допомоговий Комітет. Це така нагла справа, якої не можемо відкладати на догідний час або, як дехто каже, до осені „поки не похолодніе".

Знаю, що подекуди поодинокі громадяни збирають, що можуть, на лісти (честь їм за це!), але це далеко невистарчальне. Для успішнішого переведення такої кампанії нюарське громадянство повинно через своїх представників порозумітися і краще зорґанізуватися. Місцеві допомогові комітети повинні скликати спільні наради, закликати до участи в нарадах всі українські орґанізації і спільними та зорґанізованими силами взятися за збірку фондів на спроваджения цих осиротілих українських дітей.

Беручись до цього важного гуманітанрого діла, будьмо приготовлені на завзяту опозицію збоку ворогів правди й волі українського народу, які на приказ кремлівських загарбників це діло поборюють. Знаймо, що українська допомогова й інформативна акція завжди стрічалася й дальше буде стрічатися головно з опором новочасних москвофілів - комуністів українського походження та їхніх задурманених потакувачів. Хто переглядає большевицькі ґазети, видавані на українській мові, той наглядно бачить якими підлими засобами ті яничари виконують свою московську місію серед українськгоо громадянства. Вони намагаються прицiпити марку націзму найкращим синам і дочкам українського народу, тобто скитальцям, а наших провідних одиниць, громадських діячів, редакторів та одиниць, що очолюють місцеві орґанізації, окливетують, як тільки можуть, сподіючись тим способом підкопати довіря громадянства до проводу й так деморалізувати наше громадське життя. Слідкуйте за цим а побачите, що коли большевицький крикун говорить на громадських зборах! Ця московсько- большевицька тактика, випробувана Москвою, вживається на приказ Москви, щоб деморалізувати й розкладати всі не-большевицькі орґанізації, церкви, а м. ін. і допомогові українські орґанізації, які мають за завдання ратувати тих скитальців, яких Москва хоче знищити.

За конкретний приклад сіяння недовіря та кидання підозріння може послужити поступок одного духовника в Нюарку. Хоч кілька років тому його поклонники казали нашим людям на вільній землі Вашингтона: „Люди, дякуйте Богу за Гітлера", то сьогодні хулять Бога й понижують гідність свойого народу, закликаючи його молитися за московську диктатуру на українських землях, називаючи ту диктатуру „здійсненням вікових мрій українського народа", а московську сатрапію „суверенною українською державою".

Всім кремлівським яничарам і новочасним кацапам, що швендяються поміж українським громадянством зо своїми „докладами", при всякій нагоді скажімо ясно й отверто, що не пора москалеві служить, коли значний відсоток найкращих синів і дочок України в підпіллі, приносить себе в жертву, гине в нерівних боях із совєтським окупантом, щоб своїм геройським чином перед історією задемонструвати незломну волю українського народу мати свою незалежну державу та показати світові, що наш нарід не погоджується на московське панування на його землях.

Хай же вся наша допомогова акція в користь скитальців і тих, що борються з окупантом на рідних землях, вся наша піддержка українських видань в анґлійській мові, слова й діла місцевих орґанізацій для ведення справ, що є в програмі Українського Конґресового Комітету, будуть скеровані в той напрямок, в якому йде здійснення чотирох свобід, проголошені демократичними Аліянтами, а з тим і прискорення кращого завтра для нашого народу й усіх поневолених народів. Хай геройська постава борців за волю нашого народу буде для нас натхненням до обєднання наших сил, до постійної жертви й праці, а рівнож і до оборони всякого чесного громадсько,го діла перед нападами москвофільських кирини́ків.

Юліян Баранюк.

ДИВНІ НОВИНИ

Містерія з ходоним морем.

У Флориді, при березі Далтона Біч, морська вода цього літа значно холодніша, ніж вода у пристані Чарлстон, у Савт Каролайні, на північ від Флориди. Урядовці із Ґеодетичної Служби Злучених Держав пробують відгадати цю містерію. До експерименту зголосилося шістьох громадян, які будуть прослідживати цю загадку, доки її не відгадають.

Це явище триває вже кілька літ. У літі на поверхні моря вода холодніша в Далтона Біч, але зимою вона вирівнується до такої самої температури, як у Чарлстон. Здогад такий: літом віє вітер з побережжа Флориди у море і забирає з собою теплу воду зверха, а на її місце припливає холодніша вода з подальша; зимою віє вітер з моря в сторону суші і привіває холодну воду, а тоді температура води вирівнується з такою, що є при березі дальше на північ.

ЗАКАРЛЮЧКИ.

Демократія має дів небезпеки: одна, дух нерівности, який веде до аристократії; друга, це дух найбільшої рівности, який веде до деспотизму. — С. Л. Монтескіє.

Критика, доведена до найвищої точки, це маєстаична установа установа, може й мистецтво, а може й сама церква.

Із усіх людей найщасливіші є лікарі: їм щось важного вдасться, тоді йде про них слава; коли не вдасться, земля прикриє невдачу.

Супружжа нагадує пару ножиць. Вони так злучені, що не можна одної ножиці розлучити від другої; коли їх порушити, то вони розходяться в противні сторони. Але тому, хто попаде поміж них.

Дніпрові Пороги

(Докінчення)

На порогах, крім шляхів, лоцмани ще вивчили кілька стежок, якими вони переправляли плоти у скрутний час, коли з причин, а було їх багато, вони мусіли губити той, або інший шлях. Найцікавіша стежка — „Коростява течія". Вона відокремлюється від Дніпра і проходить рівнолежно йому поза великим островом „Дубовим". І знову вливається в нього. Вся вона рясно засипана камінням, а під кінцем ще й перетята дубовою забороою. Дивлючись на неї збоку, вона рябіє від каменів і тому має свою назву. Отже лоцмани умудрилися, безпечно нею пропливали й таким чином обминали велику загрозу. Розквіт руху через Дніпрові пороги різного торговельно-промислового транспорту припадає на девяності роки. 1910 р. лоцманів, що працювали на порогах, було 488. Тогож року через пороги, нaниз Дніпра ними переправлено різних суден з крамом непаревих 83 шт., парових, тобто пароплавів, 4 шт. і плотів — 390 шт. Вантаж усього торговельно-промислового краму дорівнював 159,594,096 кільограмів, вартістю на 1,473,985 карбованців. За 1900—1910 рр. підчас переправи нещасливих випадків було: з суднами — 2 і плотами — 3; всього на суму збитків — 4,100 карб.

У ті часи за свою працю на порогах лоцмани вже мали добрий заробіток. Старший лацман (партіонний, що керував переправою через пороги цілою групою — партією плотів, в кількості 20 шт., більш або менш один два плоти, які взагалі такими групами лісопромисловці сплавляли плоти на низ Дніпра) за навіґаційний період кожного року (травень—вересень) заробляв пересічно 1,090 карбованців золотими. Рядовий лоцман, що знав тільки один свій пліт, за той же час заробляв 400—500 карбованців, а заробіток лоцманів, що переправляли виключно судна, дорівнював заробіткові старшого лоцмана плотів.

Крім безпосереднього заробітку, за кожне судно і пліт, що йшли через пороги, у загально лоцманську скриньку промисловці платили мито. За 1910 рік зібране мито дорівнювало 4,052 карбованців і 85 кп. 1874 року за митові гроші лоцмани у свойому селі Лоцманській Камянці збудували цегляну церкву імені св. Миколая, вартістю 45,000 карбованців. Трохи пізніше у дідича Мілорадовича, по сусідству, купили 1,200 десятин польової землі та витрачали їх на інші свої потреби.

Лоцманський заробіток на порогах не був конечним для прожиття, а допоміжним. Лоцмани ще й господарювали — сіяли хліб, займалися городництвом, риболовством, пасічництвом, садівництвом та годівлею худоби.

Маючи такі умови праці, лоцмани майже забули й не домагалися скасування їх обовязкової праці на порогах. Навпаки, лоцманське населення всіма способами прагнуло здобути науку лоцманську і працю. Але уважали справу цю в міністерстві шляхів належною до розгляду і час від часу розглядали її та все відволікали. Нарешті 30. 1. 1910 р. міністерство передало її на розгляд Державної Думи III скликання. 24. 11. 1910 р. в Думі її розглянули й надіслали державній раді (сенат), а у який спосіб цікаве лоцманське питання роглянуто державною радою, лишилося таємницею.

Отже, у наслідок цього давнього лоцманського клопотання, року 1912 лоцмани несподівано й на своє диво одержали від міністерства шляхів статут „Общества Днепровських Лоцманів", якого складено без їх участі, навіть відома в управлінні начальника водних та ґрунтових шляхів, за підписом князя Шаховського й затвердженого міністерством шляхів С. Рухловим 1. 3. 1912 р. Термін його — трьохрічний — 1912-14 рр. Але сталося, що він був першим й останнім.

За силою цього статуту дніпрові лоцмани були зобовязані переправою через пороги суден і плотів і підлягали контролі управління Київської округи шляхів сполучення. Передбачалася ним кара й нагорода. Мито, що бралося з лісопромисловців до введення статуту, відпало. А замісць, для утворення лоцмансько-громадського капіталу, запроваджено утримання з їх заробітку, який, у свою чергу, передбачався за статутом, таксою. Порівнюючи лоцманський заробіток за переправу через пороги плотів до ведення такси за статутом для рядових лоцманів він був тотожний з зарабітком і по таксі, а за переправу суден по таксі передбачався меншим проти попереднього на 30—50%, в залежності від судна. Заробіток старшим лоцманам по переправі плотів (партіонним) таксамо зовсім не передбачався.

З початком світової війни 1914 р., рух транспортування через пороги суден і плотів зменшився на 90%, а по війні, підчас революцій, зовсім занепав.

Цей рух знову поновився за часів большевицького панування в період НЕПУ, але в досить незначнім розмірі.

У 30-тих роках на Дніпрі, зараз за порогами, між крутими скалистими берегами, висотою до 40 метрів збудовано Дніпрельстан. Граніто-бетоновою греблею впоперек Дніпра спинено рух його прудких вод. Перед греблею Дніпро надувся, спинився й піднявся вгору до рівня своїх вод у місті Дніпропетровську й таким чином всі пороги з островами, скелями й окремими каменями лишилися глибоко під водою.

Гребля не сягає щільно від берега до берега, а з обох боків є промежутки, на яких праворуч встановлено турбіни, що навколо на сотки тисяч метрів подавали великої потуги електрострум, яким освітлювалися міста, села та рухалися заводи, трамваї, водогони та інше. А ліворуч греблі пристосовано шлюзи, через які вниз і вгору переправлялися пароплави й інші судна.

Тоді Дніпро від м. Дніпропетровська до Дніпрельстану став повноводним, спокійним і сумним; розлився геть геть в боки, затопив старі береги, навколішні села, степові долини, балки, й жадних ознаків про колишні грізні пороги з їх островами, скелями не лишилось. А на місці, де вони були, почали безпечно курсувати пароплави та човни вгору й наниз.

Року 1941 большевики, підчас наїзду на Україну німців, відступаючи, зруйнували вибуховими речовинами Дніпрельстанівську греблю. Раптом новий Дніпро заревів, й через ту руйнацію половина спинених його вод стекла наниз. І у наслідок виринуло половина порогів. Вільно заклекотіли води, промили заліж мулу між ними й знову заспівали вони чарівних пісень на всі тони, виголоси.

Не загинули пороги під гнітом вод. Не загине і наша мати Україна від тиску облудного большевизму. Настануть часи, коли одурений український народ гордо піднесеться, пошматує тяжкі кайдани, струсне оман і буде жити своїм справжнім демократичним життям!

Олексій Деклод,
(„Батьківщина").
(Кінець).

КОМУНІКАТ
ЗЛУЧЕНОГО УКРАЇНСЬКОГО АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ

Поіменний виказ жертводавців за місяць травень 1946.

Сентрал Фалс, Р. Ай. Р. Й. Микитин на сироти $25.

Сейлем, Масс. Тов. ім. Івана Франка на сироти $28.50.

Бостон, Масс. о. В. А. Каськів зо збірки переведеної на весільній забаві в Й. Серканта і Степанії Івашко, $22.

Борлінгтон, Вт. Іван Загоруйко $25.

Чарлстон, В. Ва. П. Лазурка $10.

Кросвел, Миш. А. Гонтар $5.

Дітройт, Миш. Укр. Допомоговий Ком. $2,000. Кампанія заряджена Ком. на спровадження сиріт з Европи. Перша частина жертводавців: Тов. Несення Пом. Укр. Справі, Гемтремк: по $5: Т. Билиця і І. Мельник; І. Шалко $3; по $2: В. Топольницький, Н. Мірусь, І. Заблоцький, В. Мамчур, Й. Романюк, І. Татарин, С. Поґрибеник, Г. Прендовський, С. Д. Кане; по $1: Й. Крупка, М. Крупка, К. Крупка, Й. Топольницький, Д. Турак, С. Зенюк, В. Чалайко, П. Ничай, С. Кульчицький, Н. Буґіль, І. Костюк, П. Краліцький, П. Дамюн, І. Войтило, В. Олійник, М. Федюк, М. Ковальчик, І. Дачун, П. Гіщук, В. Яремчук, Л. Бабій, Й. Хомечко, П. Сліпак. — Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94 УНС. Дітройт. (Збіркою занималася Анна Персович і Анна Романюк). Зложили: Йосиф Стельмах $10; по $5: О. Курочка, Д. Вайтишин, Сіділо, Н. Ґеник, С. Юрій; по $3: Л. Палмер, Н. Стренчук; по $2: А. Старик, Я. Чиж, П. Турецький, І. Дубик, С. Дубик, С. Старик, Г. Стельмах, І. Монк, Н. Тийлор, П. Г. Ґарест, Р. Шияк, Ю. Шемко, Н. Машталер; по $1: П. Персович, А. Персович, А. Романюк, В. Туркевич, М. Бабій, Б. Демчина, С. Борух, І. Костюк, І. Купер, В. Гаркавий, В. Олійник, Н. Тира, М. Чибка, А. Патра, І. Гайдук, І. Кузик, А. Сенько, О. Явний, І. Чубка, Н. Сенютка. — Ілярій Семеґен $10, Д. Базилевич і С. Тосий по $2.

МкҐреґор, Миш. Григорій Кузика $10.

Балтімор, Мд. Гром. Чорії на сироти $100. Укр. Допомоговий Комітет $10, А. Демчук $5.

Чеселик Ситі, Мд. С. Бленлій $1.

Куртис Бей, Мд. Бр. св. Михаїла $100; зложили по $10: А. Шандровський, Іван Білень, Анастазія Демчук, Евґенія Чачка, Іван Маукула, Демко Лебунець; по $5: Д. Лебунець, Т. Біленька, Г. Бойко, П. Чайковський; по $2: Й. Ворч, С. Сенявський, Е. Вініцький, Є. Скушка, Н. Шандровський; по $1: І. Шандровський, М. Местен, М. Демчук, І. Малінський, Г. Будагова $1.50, М. Будагова, А. Кравчук, А. Свіршко; Н. Н. 50 ц.

Кертис Бей, Мд. Бр. св. Петра і Павла, від. 81 УНС, $24. Зложили: В. Чачка $5; Е. Чекета $3; по $2: А. Хомяк, Т. Колодницький, Т. Чикита; по $1: А. Бланчак, І. Ракочи, Й. Безнадин, П. Бартох, І. Папієр, М. Либинец, І. Малінський, Н. Бойко, Н. Нагнибіда, І. Буката.

Кертис Бей, Мд. Сестр. Неп. Зач. Преч. Діви Марії $50. Зложили по $10: Сестр. Неп. Зач. Преч. Діви Марії, від. 290 УНС, Іван Іванчук; В. Шандровська $5; по $2: Ю. Мартин, Й. Бернадин, А. Хімяк, А. Джексон, М. Біленька, С. Бжизовська, М. Дрешлер, А. Чайковська; по $1: А. Сьвіршко, Ю. Шандровська, М. Чермак, Ю. Коглер, О. Папеж, А. Качан, М. Босен; решта дрібними.

Бристол, Конн. Домінія Савяк, Ева Каламин і Анна Брамошак зібрали з Бристол і околиці $212. Зложили: Алексaндер Каламин $100; по $10 Іван Горбачук, М. Д. Савяк, Катерина Н. Н.; по $5: Т. Пік, М. Індик, А. Брамошак, Т. Баран, І. Прухніцький (мол.), Ю. Ґуставсон, П. Ґурняк, І. Баран, Т. Гарасим, І. Кріль, Г. Буґрин, М. Ярема; по $2: М. Мацюлка, К. Александрович, П. Салаґай, М. Бойко, Т. К. Кінаш; по $1: К. Саламан, Р. Яцевич, К. Камінська, Й. Коміцький, М. Шопей, І. Трусеніцький (ст.), М. Уґен, М. Ґагриян, Д. Гичва, А. Паняк; троє по 50 ц.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮАРК, Н. ДЖ. — Збори Тов. Зап. Січ, від. 371, відбудуться в пятницю, 9. серпня, в год. 8. ввечір, в Січовій Галі. Просимо всіх членів приходити на збори і платити свої вкладки на зборах відділу, а не приносити до хати секретаря. — О. Паньків, предс.; Ю. Баранюк, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Тов. У. Н. Дому, від. 316, відбудеться 8. серпня, в Тов. Домі, 831 Джозеф Ев., в годині 8. ввечір. Просимо всіх членів прийти на означений час. Хто з членів не одержав ще дивіденди, хай прийде на ці збори, то одержить. — П. Ковтун, гол.; В. Ґурийський, фін. Секр.; Н. Магомет, кас.; В. Іванців, рек. секр.

ГАМТРАМК, МИШ. — Тов. ім. М. Шашкевича, від. 94, повдомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 11. серпня, в Дем. Клюбі, 2376 Ґрейдінґ ул., в год. 1:30 пополудні. Просимо членів прийти на означений час та вирівнати свої залеглости. — М. Кулинич, секр.

АДРЕСИ УКРАЇНСЬКИХ ДОПОМОГОВИХ КОМІТЕТІВ В АМЕРИЦІ І В ЕВРОПІ

Злучені Держави Америки:
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc., P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

Бельгія:
Comite Ukrainien de Secours en Belgique, 23, rue de Industrie, Bruxelles, Belgium.

Франція:
Service Social Ukrainien, 186, Bd. St. Germain, Paris 6, France.

Англія:
1) Central Ukrainian Relief Bureau, 218 Sussex Gardens, Paddington, London W. 2, England.
2) Ukrainian Relief Committee in Great Britain, 188 Cheetham Hill Road, Manchester 8, England.

Швайцарія:
Croix Rouge Ukrainienne, Comite Central a l'Etranger. 1, Place du Grand Mezel, Geneve, Switzerland.

Італія:
Comitato Ucraino d'Assistenza ai profughi Ucraini in Italia, Passeggiata del Gianicolo 7, Roma, Italia.

Канада:
Ukrainian Canadian Relief Fund, P. O. Box 2136, Winnipeg, Man., Canada.

Аргентина:
Comite Ucranio de ayuda a las victimas de guerra, Calle Victoria 676, Buenos Aires, Argentine.

Бразилія:
Comite Ucraino de Auxilio as Victimas da Guerra, Rua Martim Afonso No. 381, Curitiba, Parana, Brazil.

ЗАГАЛЬНІ ОРҐАНІЗАЦІЇ:

UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA
P. O. Box 721, Church St. Annex, New York 8, N. Y., U. S. A.

UKRAINIAN CANADIAN COMMITTEE
711 McIntyre Building, Winnipeg, Man., Canada.

ПОШУКУЮТЬ

ІВАН ЯРЕЧЕВСЬКИЙ з села Мишковичі пошукує свого батька **СТЕФАНА ЯРЕЧЕВСЬКОГО** і кревних **БАНДУРА ТИМКО, СИНЯВСЬКИЙ ЙОСИФ.** Перебувають у New York або Cleveland, Ohio. Прошу голоситись до:
Mrs. ANNA SMOLAK,
2918 Elliot St., Baltimore 24, Md.

ДМИТРО СЕМЧИШИН пошукує свого вуйка **СТЕФАНА СЕМЧИШИНА**, з села Ремезівці, повіт Золочів. Виїхав до Америки перед першою війною і перебував у Ню Йорку. Хто би про нього знав, або він самий, прошу зголоситися до його тітки в Канаді, по першім подружу Е. Смолин, а по другім Вовк, на адресу:
Mrs. EWDOKIA WOWK,
386 Toronto Street,
Winnipeg, Man., Canada.

ТИМКО БАНДУРА
— пошукує —
ЛАЗУТУ ВАСИЛЯ
Має лист від **ІВАНЮТА СЕМЕНА,** сина Костя з Мишкович, пов. Тернопіль. Також пошукує
АННУ ГРОМИК з д. КУБАЙ, Лука Велика, Тернопіль. Має відомости від **СЕМКІВ ІВАНА,** сина Василя, склепаря. Голоситись:
TOM BONDURA
2091 W. 11 St, Cleveland 13, Ohio

ПОШУКУЮ
НИКОЛАЯ КОВАЛЮКА,
сина Василя, родом із Стрілецького Кута, Буковина. Має перебувати в Ню Йорку. Маю лист для нього із Італії. Хто би про нього знав, або він самий, прошу зголоситись на адресу:
FRED OLINEK
461 Warburton Ave.,
Hastings on Hudson 6, N. Y.

Остапчука, сина Дмитра, **Оленки Нитяги** д. Григорія, та **Сосулу Івана,** с. Топорі, п. Радехів, пошукують **Панас Ілько й Орина Нитяга.** Просять писати на адресу: **Panas Ilko,** a Corbeilles-en Gatinais (Loipet), France.

Ярошa Степана, с. Стефкова, п. Ліско та **Тяжкого Стаха,** с. Божиків, п. Підгайці, пошукує **Скаскiв Олекса.** Просить писати на адресу: **Skaskiv Alexander,** a Gesuipes-le Chapitre, par St. Souplais (Seine et Marne), France.

Ковалищик Михайла та **Марію (Столиця),** с. Завій-Творивне, п. Ліско, а також **Анну Мачишак (Ліберна)** с. Бук, п. Ліско, які перебували до війни в Пасейку та Клівленді, пошукує **Столиця Федір.** Просить писати на адресу: **M. Stollica Theodore,** Cite Davuine No. 3, Allee No. 2, a St. Laurent-Blangy (Pas de Calais), France.

Брата **Бачинського Осипа** та знайомих **Щепанського Миколу й Петра, Вітошинського Мілька та Затварського Івана** прошу відгукнутись на адресу: **Lytvyn Pierre, piup Baczynsky,** 7, B-d Pasteur, Ay (Marne) France.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 5. серпня 1946 р. померла
ЙОСИФА ЛЕ РОЙ
з Колодницьких
членкиня Бр. св. Володимира, від. 130 У. Н. Союзу в Ню Йорку, Н.Й.

Покійна роджена 1. листопаду 1906 в селі Текліяка, пов. Копичинці, Зах. Україна. Лишила в смутку сестру Ольгу, що приїхала з Віндсор, Канада.

Похорон відбудеться в четвер, 8. серпня, з погребового заведення П. Яреми, 129 E. 7th St., New York, в годині 9:30 рано до церкви св. Юрія. Члени 130 відділу, котрі вільні від праці, повинні обовязково взяти участь у похороні. — В. Ті П.!

Уряд 130 від.

ТАРЗАН, ч. 1426. Зловіща тиша.

Коли настав сумерк, почали збиратися тубильці племена.

До пізної ночі завзяті вояовники танцювали воєнні танці, а барабани кликали до дальших танків.

Аж десь коло півночі настала зловіща тиша в селі.

„Войовники виправилися до твоєї оселі, пане бвана!" шепотом промовив Тава. Тарзан попав у розпуку!